

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל המאמרים

חג הסוכות

פנינים וביאורים בתפלות החג

מאצרות אמונים

המקדש, וכיצד השתרבה תוכה בקשת 'והשב ישראל לגויהם' המתחסת לשיבת ישראל לאדמתם?

באר הגר"ז מבריסק: במסכת פסחים (ח א) מבאר כי מי שאין ברשותו קרקע בארץ ישראל פטור ממצות העליה לרגל. לפיכך, לאחר שבקשנו: 'בנה ביתך בפתחלה', קודם שנבקש 'ושם נעלה... בשלש פעמי רגלינו', שומה עלינו לבקש: 'והשב ישראל לגויהם'. שכן רק לאחר שישבו ישראל בבתיהם יתחייבו לעלות לרגל.

הגוש"פ מבית לוי, עמ' רעב

תפלה היוצאת מפה נקיי מתקבלת

"הושע נא למענך אלתינו הושע נא" (מתוך סדר הושענות)

מדוע תקנו חכמינו זכרונם לברכה להרבות בתפלות הושענות?

פרש האמרי אמת:

בימים שלאחר יום הכפורים, זמן פרתנו, הכל פינו טהור ונקיי מרשעים של חטא, לפיכך ראוי שנציל את זו לתפלה ותחנונים, שהרי תפלה היוצאת מפה טהור בודאי נשמעת ומתקבלת יותר.

רמז לדברים נוכח למד מסמיכות הכתובים בתהלים (י"ד טו): 'ונקויה מפשע רב; יהיו לרצון אמרי פי' - כאשר אני נקיי מחטא ומפשע, אז יעלו אמרי פי לרצון.

לקוטי יהודה ספוט

שלוש שעות לתפלה

"הושע נא שלש שעות, הושע נא" (מתוך סדר הושענות)

בסדר הושענות אנו מבקשים: 'הושע נא שלש שעות', והמפרשים התחבטו בבאורה של בקשה זו.

פרש רבי אליעזר הורוביץ משרניגראד בעל 'נעם מגדים':

במסכת ברכות (לב ב) מעידה הגמרא: 'חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת (קודם התפלה) ומתפללין שעה אחת...'. לפי דברי הגמרא נמצא שבכל יום יש להקדיש שלוש שעות לתפלה, ועל כך אנו מבקשים: 'הושע נא שלש שעות' - אותן שלוש שעות שבהן אנו מתפללים, עזר לנו שנשכיל לפעול בהן מתוך כוונת הלב.

אמרות טהורות תהלים קלו כד

ימו של אברהם אבינו

"אנא אל-ל נא, הושענא והושיעה נא, אבינו אתה" (מתוך סדר הושענות להושענא רבה)

בכל שנה, טרם תחלת סדר ההקפות בהושענא רבה, נוהג היה המשגיח לדייקוד רבי נתן וחספויגל לשאת דברי חזק קצרים בפני תלמידיו, בתוכם היה מזכיר את דברי המדרש (הובא בהגהות המנהגים - ספוט, אות רטו): 'אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם: 'אני יחיד ואמה יחיד, אמן לך יום המיוחד לכפר בו עוונותיהם, וזהו הושענא רבה'.

ובאר המשגיח: כפי שיום הכפורים הוא יומו של הקדוש ברוך הוא, כך הושענא רבה הוא יומו של אברהם אבינו; ביום זה נתן בידו כת מיוחד להושיע את צאצאיו, ולכל מה שלא זכו ביום הכפורים, כוללים הם לזכות ביום זה באמצעות תפלה בכונת הלב.

לקט רשומות אילן ימים נוראים עמ' קמב

ואתרוגיהם בידיהם, כפי שנהגים המנצחים לטל בידיהם עצי תמרים אבות לנצחונם.

לפי זה נוכל להבין את נסח הברכה: פיון שהגבהה הלולב היא סמל ואות לכל כי נצחנו בידן מול אמות העולם, לפיכך אנו נוקטים בברכה לשון 'נטילה' שמשמעותה הגבהה והתנשאות (שיגיה סג ט).

תורה תמימה ויקרא כ, כ. הערה קכא

פונות תמימות בנענועים

על הרבי בעל 'שפע חיים' מצאנו מספר:

כבר בקטנותו בלט הרבי עד מאד בקומתו הרוחנית. בהיותו ילד צעיר למים, רכש בעבורו אבי ד' מינים. והנה, בשעת אמירת הלל התפלה אבד לראות כי בנו מאריך מאד בנענועים. מחשש פן עושה הוא זאת כ'חשוי' בעלמא, שאלו לפטר הנהגתו, ומה רבה היתה הפתעתו כשהסביר בתמימות:

'בכל צד שאלי אני מכוון את נענועי, הרני מכוון לבטל את שליטת היצר וקטרונו מבני ישראל הדרים באותו צד. וכן מתפלל אני עליהם שימנעו הקדוש ברוך הוא במהרה ממקומם לארץ הקדש, ולכן אורך לי הדבר זמן רב'.

לפי' הטי"ח עמ' ט

סכה בסוד אמן

בפתיחת ספרו 'בפורי יעקב' על הלכות סכה כתב העידון לנר:

'וזהו מאד לקיים מצות סכה, שמספר שמה צ"א כמספר שני שמות הקדש שכוללם (בגמטריה) 'אמן', וקדשתה מכפלת והמקומה כהלכתה יכפלו שכרו מן השמים'.

הוסף ואמר האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב:

בספר תהלים (לד ט) נאמר: 'טעמו וראו כי טוב ה' אשרי הגבר יחסה בו'; פסוק זה מכוון על מצות סכה שיהושבים בה חוסים בצל ה', והמלים 'יחסה בו' הן בגמטריה צ"א בגמטריה של 'אמן'. ללמדנו כי בזמן הישיבה בסכה יש ליחד את היחוד הקדוש הטמון במלה 'אמן'.

מילין יקירין תהלים לד ט

בית מדרש במדות לולב

על מנהג מיוחד שנהגו בבית מדרשו של המהרש"ל העיד רבי יצחק ויס מוועיבו: את בית מדרשו הונדע בעיר לובלין בנה המהרש"ל במדות לולב; לוי אמות ארה, ול"ב אמות רחב. פתח הסוכה היו המתפללים מקיפים אותו כשארבעת המינים בידיהם, והם צועדים סמוך לכתלים.

אלף קתב ח"ב אות תקצט

והשב ישראל לגויהם בטרם ינעלה ונראה

"בנה ביתך בפתחלה... והשב ישראל לגויהם, ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלש פעמי רגלינו" (מתוך תפלת מוסף לשלוש רגלים)

יש להבין, הלא ענינה של תפלה זו הוא בקשה על בגין בית

יעקב פוטר את צאצאיו מגלות

"ובזכות צאתי מבית החוצה... יחשב לי זאת כאלו הרחקתי ידוד, והרב פסני מעוני ומחטאתי טהרני" (מתוך תפלה כשנכנסים לקפה)

מקורה של תפלה זו הנו בדברי המדרש (ילק"ש אמו, סוף רמז תרג) כי הישיבה בסכה משלימה את תהליך כפרת העוונות שהחל בימים הנוראים שקדמו לחג: אם חלילה התחייבו ישראל בגלות, נחשבת להם העבדה שהם 'גולים' מבתיהם לקפה, כאלו גלו לבבל.

אלא שלאכורה אם הצער והסבל הנם חלק ממערכת של מצות סכה, מדוע פטרו חכמים את המצטער מקיומה (ספה כה ב)? הלא אדרבה, ככל שיצטער יותר כך יתכפר לו יותר?

באר רבי שלמה גונצפרד, בעל 'קצור שלחן ערוך':

דברי הסגנונה של משה על ישראל לאחר שחטאו בעגל, אמר (שמות לב יא): "זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך", וזאת חכמינו זכרונם לברכה (תנחומא פי תשא כד): "אמר משה: 'רבונו של עולם, אם שרפה הם חייבים - זכר לאברהם שנתן נפשו להשרף על קדשת שמה באור כשדים, אם שחיתה הם חייבים - זכר ליצחק אביהם שפוטש צארו להשחט על קדשת שמה, אם גלות הם חייבים - זכר ליעקב אביהם שגלה לחרן'.

והנה, ידוע (ראה טור א"ח תי) כי שלשת הרגלים מכונים כנגד שלשת האבות, וחג הסוכות הנו כנגד יעקב. כיון שנתב (בראשית לג יז): "ויעקב נסע ספתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת על פן קרא שם המקום סכות", ולפי המדרש האמור נבין: הישיבה בסכה אינה נחשבת כגלות מחמת הצער הכרוך בה, אלא משום שהיא מעוררת את זכותו של יעקב אבינו שגלה לחרן, ולכן היא נחשבת לצאצאיו כגלות המפדלת.

אפרין פר' אמו

תשובו כעין תדורו

"ברוך אתה... אשר קדשנו במצותיו, וצונו לישב בסכה"

מפני מה קבעו לנו בנסח ברכת מצות הסכה דוקא את ענין הישיבה, הלא אדם מחייב לעשות בסכה כל דבר שדורף האדם לעשות בביתו, כאכילה, שתיה, שנה, טיול ולמוד?

באר הרמב"ן:

לשון זו נחקקה על פי לשון הכתוב (ויקרא כג מב): 'בסכת תשב וטבעת ימים', ואכן בגמרא (ספה כו א) דרשו כי לשון 'תשב' שבפסוק זה, משמעותה 'תדורו', הינו כל פעילות שאדם רגיל לעשות בדירתו, ולאו דוקא ישיבה.

חדושי הרמב"ן פסחים ז א

נטילת הלולב מסמלת את נצחונם של ישראל

"ברוך אתה... אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב"

ידועה היא הקשיה, מפני מה מברכים אנו: "על נטילת לולב" ולא "על לקיחת לולב", כלשון הכתוב (ויקרא כו ט): "ולקחתם לכם ביום הראשון...?"

באר בפלא לכה השיב רבי ברוך אפשטיין מפינסק:

במדרש (תנחומא אמו יח) מבאר כי בכל שנה בימים הנוראים, נכנסים בני ישראל לדין עם אמות העולם. ואין יודעים מי ביניהם המנצח, עד שיישראל יוצאים בחג הסוכות כשלוכלביהם

ביום ג' ה' דחל המועד סכות, יחול יומא דהלולא של הגה"ק רבי אליעזר פאפו ז"ע בעל 'פלא יועץ' אשר כתב בספרו 'חסד לאלפים' (א"ח נו א): "ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על ענינת אמנים. ומי יתן והיה שישתדלו על ענינת אמנים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה; אז תבין יראת ה'.'"

"אם תבקשנה ככסף; אז תבין יראת ה'" (משלי ב ד-ה)

תפלת גשם

בעצמו של יום שמיני עצרת - שמחת תורה' למנהג בני ארץ ישראל, פושט הקהל את ארשת התגייגית שבה הוא מצוי ופונה ללבש ארדת של כנד ראש ורצינות. בהתאם לכך, עושה שלים הצבור על עצמו את ה'קטיל' של יום הדיו, ומתחיל לסלסל במנגינת הימים הנוראים; 'יתגדל ויתקדש שמה רבא...'

תפלת גשם, כך מכנה התפלה המרטיטית שבה מבקשים אנו במלים נשבוט על גשמי השנה הבאה. המעין בכתבי הא"י ובכתבי תלמידיו מצא כי סודות רבים טמונים בה, ובספרי גדולי התורה והחסידות אף האריכו בבאור פיוטיה.

מפני מה היא נאמרת דוקא ביום זה, ומהי השכיכות בינה לבין הימים הנוראים? על כך ועוד בפאמר שלפנינו:

תפלת גשם - לאחר חג הסוכות

אף כי במשנה (ר"ה ב א) מבאר כי בימי חג הסוכות נדון העולם על המים, אין אנו מבקשים על הגשמים עד יום שמיני עצרת (מעניית ב א) שכן קוללה בחג הם (ספ"ה כח ב), וכדי שלא ירדו גשמים בחג דחו את התפלה עליהם עד לאחר ימי החג (ר"ש' פ"ט ד"ה סימן).

בהתאם לכך כתב הלבוש (א"ח קיד א) כי לפיכך קבעו לנו להזכיר את תפלת השל דוקא ביום הראשון של חג הסוכה, ואת תפלת הגשם דוקא ביום האחרון של חג הסוכה. אף שלא מסתבר לומר שתפלת הגשמים מתחילה ומסתיימת דוקא בימים אלו, אלא מפני שרצו חכמינו זכרונם לברכה שבבקש רחמים על כך שכל שלשת הרגלים יעברו עלינו ללא שיירדו בהם גשמים. שמלבד שהגשמים משמשים סימן קוללה בחג הסוכות, עלולים הם להפריע לנו במימים מצות השמחה במועדים כראוי. על כן תקנו חכמים שבבקש על הגשמים שיתחילו רק לאחר ימי הסוכות ויפסקו מיד בתחלת הפסח.

טעמים נוספים לדחיית תפלת הגשם עד לאחר חג הסוכות כתבו האחרונים:

א. על עקר דין הגשמים - אם יהיו קרבים או מועטים, נדונים אנו בחג הסוכות. אולם גמר הדין - אם ירדו בגשמי ברכה בנחת ובלא גשפוט ועיני אדם, וכן אם ירדו במקום ישוב או הם, אינו אלא בשמיני עצרת (משה משה' תתקס"א).

ב. בהער הקדוש (פר צו דף ב א) אמרו שכל מות השנה מתברכים מהיום האחרון של חג הסוכות. ואף נמיז הדבר בפסוק (ויר"ה י ז): 'היה לעת ערב ויהי אור' - 'ערב ראשי תבות ירדל בפני עצמו' ('שמיני' - וקל בפני עצמו הוא' (ר"ה ב א)). ולמדת שמים שמיני עצרת נמשך אור לכל ימות השנה בכל בני העשע - בני חיי ומוזני. לפיכך מתחילים אנו להתפלל על הגשמים דוקא ביום זה, שבקשת הגשמים (הכוללת בתוכה גם בקשה על החיים (ראה מעניית ב א)) תשפיע בעברנו על כל ימות השנה, להתברך בחיים טובים ובפרנסה ברוח (אהבת ישראל' ח"א' לקוטים אות ב).

ג. במשנה (מעניית ג ח) מבאר שבשעשה שהיה עצירת גשמים בחרו חכמים את חוני המעגל כדי שיתפלל על הגשמים, כיון שהיה רגיל להתפלל לפני המקום כבו המתחטא לפני אבי. מבאר מן שפדי לבקש על הגשמים צריך להיות בדרגת בן המתחנן לפני אביו.

בשמיני עצרת כל ישראל מתעלים לדוגת בנים לפני המקום. המשילו זאת, למלך שזמן את בניו לשבעת ימי משתה, וכשבאו להפרד מןו בקש מהם: 'התעכבו עמי עוד יום אחד - קשה עלי פרד'תכם' (ר"ש' וירדא כ"ג לו). לפיכך תקנו לבקש על הגשם דוקא ביום זה שבו נחשבים כלנו 'כבו המתחטא לפני אביו' (דגת יצחק' מעדים ע"ז).

ד. מלשון הכתוב (ויקרא יג ב) "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם; ונתתי גשמים בעתם", למדו חכמים כי ברכת הגשמים תלויה בעמל התורה (ראה ר"ש' פ"ט). לפיכך ראוי שנתפלל על כך דוקא ביום שמחת תורה שבו מבטאים אנו ביותר את אהבתנו לתורה הקדושה (אבני נחל' עמי כלה).

טעם קביעתה תפלת המוסף

לאור הטעמים האחרים יש להבין מדוע מתיינים אנו מלתפלת על הגשם עד תפלת המוסף, הלא לכאורה עדיף היה לאומרה כבר בלי שמיני עצרת? שאלה זו הובאה בירושלמי (מעניית א א) וזאה בבית יוסף (א"ח קיד) הובאו כמה ישובים לדבר.

בדרך דרוש באר הרב הקדוש רבי ישכר דב מבעלזא: בפרשת בראשית (ב ח) נאמר: 'וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמו כפי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה, ופרש רש"י: "ומה טעם לא המטיר", לפי שאדם אין לעבד את האדמה, ואין מפייר בטובתו של גשמים. וכשבא אדם ויבדע שהם צדק לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים."

אימתי נשא אדם תפלה זו? מדברי המדרש (ראה לקוטי שמעוני פניהו קמו תשפ"ב) מבאר כי היה זה בשעה השביעית של היום הראשון לבריאת העולם. כיון שזה היה אף שעת הקרבת המוסף (ראה ברכות כו א-ב), תקנו שאף אנו נתפלל על הגשמים בשעה זו, שהיא הזמן המוסגל לכך (אצלף כתב ח"א א"ת א).

החזן לובש 'קטיל'

נהגו ישראל שהחזן לובש 'קטיל' בשעת תפלת גשם ונושא את במנגינה מעוררת לב ולא בנגון המבטא את שמחת החג. זאת משום שבחג נדונים על המים, ונמצא שתפלה זו היא כתפלת ימי הדין ('שערי' בת הפסות, שער יב"ב אות יט). טעם נוסף ללבישת 'קטיל' הובא במנגי 'שרון' (וילנא תרנ"ט, סי' קיא): בלבישת בגד לבן, כדוגמת התכריכים שלובשים המתים, מבקשים אנו לעורר את לב העם להתבונן בעקבת כי עומדים אנו להתפלל על עקר החיים, שכן תו' האדם תלוי בפרנסה.

באחד מימי שמיני עצרת, במנון שבו התפלל רבי ישראל מפלנט עם גדולי תלמידיו, נשלח אחד מהם לפני תפלת גשם כדי להביא את הקטיל כנהוג, אולם משום מה התאחר התלמיד מלחזור. נגשו התלמידים ושאלו את רבם, שמה ונתרו הפעם על המנהג מפני 'שרחא דצבורא', ענה להם הגר"ס בפתח לשונו: "מה עוד נשאר לנו כיום מלבד 'קטיל'..." (כתבי הספא מקעל'ס ח"ב ע"ג תשפ"ו).

בין 'תפלת גשם' לבין 'תפלת טל'

כתבו גדולי החסידות (בני' יששכר' מאמר יג אות ד): 'שם משמאל' מועדים ע"י רמז) כי הטעם שבפסח אנו מתפללים על הטל, ובסוכות - על המטר, הוא משום שבחג הפסח התעוררות הרחמים לא באה מכת מעשינו, וכפי הדיוע שבני' ישראל נאלו בחפזנו כדי שלא יפול לשער הנ' של השמאה. על כן מבקשים בפסח על הטל שאינו תלוי במעשי האדם (ראה ר"ש' מיקה ה ו). לעמת זאת בחג הסוכות זוכים אנו לרחמי שמים כתוצאה מהתשובה ומהמעשים הטובים שעשינו, ולכן ראוי שנתפלל בו על הגשמים שברכתם תלויה במעשי' בני האדם, כמבאר בגמרא (מעניית ב ז): 'אין הגשמים יורדים אלא אם כן נמחלו עונותיהן של ישראל'.

כך באר רבי צדוק הכהן מלובלין את הסבה פיוטי תפלת הטל מסדרים בסדר יוד - תשר"ק ('טל תו... שיתנו... רב דגון'), ולעפת פירוש תפלת הגשם המסדרים בסדר עולה - אבג"ד ('אזור אב... ברכותו... ונתנו), משום שכפי שהתבאר, הטל מגיע מכת 'אתערותא דלעילא', אף הגשם בא מכת 'אתערותא דלתתא' על כן צריך להתחיל לבקש עליו מהאות א' עד לאות ת' ('פרי צדיק' פסח אות א').

לברכה ולא לקוללה אמן

תפלת הגשם מסתמית בשלוש בקשות הנאמרות בזיקה מפי החזן, כשהקהל עונה אחריו 'אמן': 'לברכה ולא לקוללה... לחיים ולא למות... לשבע ולא לדרון'.

כאן המקום להזכיר את תוכחתו של הקמדת ימים' (ג ז ט) שנאמרה אימנם בענין מה שמדקדקים העם לזיעק 'אמן' אחר 'היום תאמננו, אף היא ראיה להאמר גם בנוגע לענית אמן אחר שלוש בקשות אלו: 'רבים מעמי הארץ המקולים בכבוד ה' תבטו הארץ ולעולם לעלות אמן כשהשלים צבור אומר 'היום תאמננו' בימים הנוראים, ומדורים עצמם ואת בניהם הקטנים לעלות אמן. ואולם בשמעם ברכות וקדישים - אין קול ואין עונה. קורא אני עליהם 'בנים לא אמן בם' (בגרים כ"ג ל) -לא אמן בם, אשר עשו את הטפל עקר ואת הקור טפל".

הרפא לכל תחלואיכי

במהלך ימי חג הסוכות נוהג היה מרו רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, להשכים קום ממשותו עם אור הבקר לשעה ארבע של אמירת מזמורי תהלים, בקול נעים, ברגש ובנגון מרטיט.

כמה מבני ירושלים שהשכימו קום, מתבקצים היו באותה שעה סביב לשכתו הצנועה, כשהם מקשיבים בהתרגשות לנגון המפלא. חמים היו בני ירושלים באותה שעה אלו עומדים הם מול העזרה, כשהם צופים בבהנים העסוקים בעבודת קרבן תמיד של שחר, ובקוים העומדים על דוכנם, מעניימים בקול ובזמר לפני ה'.

מעשה היה, ובאחת השנים בתו של האבך רבי אביגדור ענדמן, פיתח בני קריתא דשפראיא, נפלה למשכב. ביום טוב ראשון של סוכות החל חס גופה לעלות, ומיום ליום הדרך מציבה בהדרגה.

באחד מלילות חל המועד הורע מצבה עד למאד. רבי אביגדור מהר לעבר בית החולים 'משגל לדף' הסמוך לביתו כדי להזינק רופא שיבדק את הילדה. לתרתו נלזה הרופא מלמצא מזור למחלתה, ואף הוסיף וקבע במנדו ראש באגני אביה, כי אם תוך עשרים וארבע שעות ירד החם אז יש תקות לחייה, אף אם חלילה יעמד חם הגוף בעינו, אזי עליו להכין את עצמו, חלילה, לרצוע מכל.

רבי אביגדור שנהרד למשמע הדברים, לא אבד לרצוע את התקוה. כיהודי מאמין רץ הוא מיד בבהלה אל הכתל המערבי, מקום ממוז לא זזה שכינה מעולם, שם האריך להעמיר מתחה לפני אביו שבשמים כי יחוס על חיי בתו ויזילנה ממות.

השחר כבר עלה כשפנה רבי אביגדור לשוב לביתו. בדרךו חזרה מן הכתל המערבי שם פעמיו אל שכונת 'בתי מחסה', מקום מגוריו של רבו, כדי לבקש ממנו שיעורר רחמי שמים ויאציל מבורכת קדושה לרפואת הילדה המתספרת בחליה.

באותה שעה היה רבי יוסף חיים שקוע באמירת פסוקי התהלים בדרך, כשקולו הנעים בוקע מבין פתלי הספה ומלא את חלל הסמיטה באוירה של קדושה וטהרה. נכנס אפוא רבי אביגדור בחדרת קדש על פנים הספה והתבקצ מול פני רבו. דקה חלפה עד שבחזר בו מרו, אולם גם לאחר שהבחינו בו לא מהר להושיבו, אלא המשיך עוד דקות ארוכות בקראת המזמורים הקדושים.

רק לאחר שסיים את קריאתו, נפנה מרו להושיב את האורח לדו, תוך שהוא מתענן בך לסבת בואו. לשמע קולו הרמימאי של רבו, לא יכול היה רבי אביגדור להתאפק, והוא פרץ בבכי מר. אף בקשי הצליח לשטח בפני רבו את דבר מצבה הקשה של בתו, ואת תחיתו הקודרת של הרופא.

הרב הקטוב שבגלגות ובכאב לדבריו של רבי אביגדור, ומשפטים הרים את עינו והביט בו במבט חודר תוך שהוא קובע בנחוצות: 'הרגע רבי אביגדור ושוב לביתה; תנוח דעתך, כי מצבה של בתך השמפר, חמה ירד, והיא עתידה להתברא בטהרה'.

כשילבו בטוח בברכת רבו מהר רבי אביגדור לשוב לביתו. ואכן, משאך דרכו רגליו על מפתח הדלת, כבר קדמיהו לדיו בתרועות שמחה תוך שהם מספרים בהתרגשות כי לפני שעה קלה החל חמה של הילדה לרדת, והצבע נפר מעט בכניה החרויות.

התענו רבי אביגדור בשעשה המדיקת שבה התרחש המהפך, ונזכר לדעת כי היה זה בדיקת באתו דקות שבהן עמד בשתיקה בספתו של רבו, כשהוא מקשיב לפסוקי התהלים היוצאים מפיו.

לאחר שהתעו מעט מההפתעה, בעוד השמחה מצפה את לבו של רבי אביגדור לשכתו של מרו כדי לבשרו על השוני המכרז. בסתר לבו היה סקרן לדעת מהיכן שאב מרו את הכפוחן כשהודיע לו בהחלטיות כי מצבה של בתו כבר השמפר, כפי שאכן התרחש בפעל, הו מעולם לא היתה דרכו של מרו לעשות 'מופתים' ולומר דברי נבואות...'

משיכנס מרגש אל הספה חם מרו מיד בפליאתו, והסביר לו בחייו:

"באותו רגע שנכנסת לספה, אחזתי בדיקת באמירת הפסוק: 'הרפא לכל תחלואיכי' (תהלים כ"ג א); הבנתי מיד כי 'הינסא מילתא', ולא לחנם זמנה אותך ההשגחה העליונה להכנס לספתי בדיקת באותה שעה, כי אם כדי לרמז לי שבתך עתידה להתרפא מחליה ולשוב לארצות החיים, כפי שאכן ארע'.

'עקבי חיים' עמי' פא; 'תפארת בני' על קצו"ע עמי' תצא'